

Överförmyndarnämnden informerar om ansökan om god man eller förvaltare (ställföreträdare)

Detta informationsblad vänder sig till dig som behöver god man eller förvaltare, eller som är nära anhörig till en person som behöver ställföreträdare, och som ska göra en ansökan om god man eller förvaltare.

Överförmyndarnämnden fattar beslut om anordnande av god man om ärendet är otvistigt, det vill säga att den enskilde själv, dennes närmast anhöriga och överförmyndarnämnden alla anser att godmanskap ska anordnas.

Tingsrätten fattar beslut om anordnande av god man om ärendet är tvistigt, alltså att någon av de ovan angivna motsätter sig att godmanskap anordnas. Tingsrätten fattar alltid beslut om anordnande av förvaltare.

Ansökan om god man lämnas alltid till Överförmyndarnämnden. Ansökan om förvaltare lämnas till tingsrätten för den kommun där den ansökan avser är folkbokförd.

För att en god man eller förvaltare ska kunna förordnas för någon krävs att vissa angivna förutsättningar i lagen (11 kap föräldrabalken) är uppfyllda. En ansökan om god man eller förvaltare måste därför innehålla vissa uppgifter och handlingar. Nedan lämnas en beskrivning av vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda, vilka uppgifter ansökan ska innehålla och vilka handlingar som ska bifogas ansökan för att snabbt kunna behandlas av överförmyndarnämnden eller tingsrätten.

Den som får en god man eller förvaltare kallas huvudman.

God man

Lagen anger att om någon på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller något liknande förhållande behöver hjälp med sina ekonomiska eller personliga angelägenheter, ska en god man förordnas.

För att en god man ska kunna förordnas för någon krävs att den denne samtycker till det och personen har förmåga att lämna samtycke, eller själv ansöker om att få en god man. Om personen förstår vad saken gäller eller inte ska framgå av läkarintyg. Där ska även framgå om personen kan höras utan att det medför

skada för denne. Kan personen höras ska denne få tillfälle att yttra sig skriftligen över anordnande av godmanskap.

Innan ett godmanskap kan anordnas måste det först säkerställas att mindre ingripande åtgärder inte skulle vara tillräckliga för att tillgodose den hjälpbehövandes behov. Vanliga exempel på mindre ingripande åtgärder som kan ersätta ett godmanskap är;

- Fullmakt
- Framtidsfullmakt
- Anhörigbehörighet, vilket innebär att lagstiftningen ger de närmast anhöriga till den enskilde rätt att för personens räkning sköta vardagliga angelägenheter som att betala räkningar, teckna hemförsäkring och ansöka om bidrag
- Insatser från socialtjänsten, exempelvis boendestödjare, budget- och skuldrådgivning, egnamedelsförvaltning eller personligt ombud.

Det är först om dessa åtgärder inte är tillräckliga för att tillgodose hjälpbehovet som en god man kan anordnas.

Förvaltare

I vissa fall räcker det inte med ett godmanskap för att hjälpa en person på ett tillfredsställande sätt. Om en person är ur stånd att vårda sig eller sin egendom kan rätten, om det föreligger risk för att personen drabbas av skada, förordna en förvaltare. Genom att en förvaltare förordnas mister personen hela eller delar av sin rättshandlingsförmåga, till exempel rätten att ingå avtal. Ett förvaltarskap är således en mycket ingripande åtgärd och får därför endast anordnas om det inte är tillräckligt att god man förordnas. Behovet av förvaltarskap måste styrkas genom ett särskilt läkarintyg.

Ansökan om god man eller förvaltare

Vem kan ansöka om god man eller förvaltare?

- Den som har behov av god man eller förvaltare
- Make/maka eller sambo och närmaste släktingar
- Överförmyndarenheten kan ansöka om förvaltare

- Tingsrätten och överförmyndarenheten (kan ta upp frågan om god man på eget initiativ)

Blankett för ansökan finns på <https://www.nacka.se/godman/> eller kan beställas från överförmyndarenheten på Nacka kommun. Ansökan om god man skickas till Överförmyndarenheten, Nacka kommun, 131 81 Nacka. Ansökan om förvaltare skickas till Nacka tingsrätt, Box 69, 131 07 Nacka om den ansökan avser är folkbokförd i Nacka eller Värmdö kommun. Om den ansökan avser är folkbokförd i Vaxholms kommun skickas ansökan till Attunda tingsrätt, Box 940, 191 29 Sollentuna.

Ansökan ska innehålla

- En begäran om att godmanskap eller förvalterskap ska anordnas
- En redogörelse för varför god man eller förvaltare behöver förordnas
- Uppgifter om den som ska få en god man eller förvaltare, fullständigt namn, personnummer, adress, eventuell telefon
- Förslag på god man eller förvaltare om sådant finns (ej obligatoriskt)
- Uppgifter om eventuella närmare släktingar, namn, adress, telefon samt släktförhållande (maka/make eller sambo, syskon, barn etc.)
- Uppgifter om den som gör ansökan; namn, adress, telefon, personnummer samt eventuellt släktskap
- Uppgift om vilken vårdgivare den som ska gå god man eller förvaltar tillhör
- Underskrift av den som gör ansökan.

Handlingar som ska bifogas ansökan

- Läkarintyg som visar att ett behov av god man eller förvaltare föreligger. Läkarintyget ska utfärdas på de av Socialstyrelsen fastställda blanketterna för anordnande av godmanskap och förvalterskap som läkaren hittar på Socialstyrelsens hemsida, <https://www.socialstyrelsen.se/>

- En social utredning som styrker behovet av god man eller förvaltare. Utredningen kan t.ex göras av en kurator, biståndsbedömare inom socialtjänsten eller av en budget- och skuldrådgivare
- Om det finns förslag på en god man eller förvaltare ska ett åtagande bifogas förslaget. Det bör även framgå i vilken relation den föreslagna ställföreträdaren står i förhållande till huvudmannen (t.ex. bror, syster, förälder, granne, utomstående)
- Ett skriftligt samtycke från den det gäller om personen förstår vad saken gäller om det är någon annan som står som sökande
- Skriftligt yttrande från andra närstående i de fall sökanden är en make, maka eller sambo eller släkting.

Handläggningen

Handläggningen av ansökan är avgiftsfri. Om ansökan inte är komplett vid ansökan föreläggs den som gjort ansökan att inkomma med kompletteringar.

När handlingarna är kompletta bedömer överförmyndarnämnden om beslut om anordnande av god man ska fattas av överförmyndarnämnden, om ärendet om god man är tvistigt och därför ska överlämnas till tingsrätten eller om ansökan om förvaltare ska göras till tingsrätten. När överförmyndarnämnden fattat beslut, eller om tingsrätten fattat sitt beslut och överförmyndarnämnden fått del av det, utfärdar nämnden ett registerutdrag om ställföreträdarskap. Registerutdraget är ett bevis på att ställföreträdaren har rätt att företräda huvudmannen.

Uppdraget som god man/förvaltare

Uppdraget kan innefatta två områden:

- **Ta hand om huvudmannens ekonomiska angelägenheter och bevaka dennes rätt i dessa angelägenheter**, t.ex. betala räkningar, placera kapital, ordna avbetalningsplaner för skulder etc. Samt bevaka huvudmannens intressen i samband med ett arvskifte, söka berättigade bidrag m.m. Uppdraget kan också begränsas till att avse en begränsad del av huvudmannens ekonomiska angelägenheter som t.ex. en fastighet.
- **Ta hand om huvudmannens personliga angelägenheter och bevaka dennes rätt i dessa angelägenheter**, t.ex. se till att huvudmannen får en

fungerande hemtjänst, social omvårdnad, kläder etc., ansöka om insatser samt följa upp och bevaka befintliga insatser

Omfattningen av uppdraget är naturligtvis helt beroende av huvudmannens hjälpbehov och vilka tillgångar huvudmannen disponerar.

Överförmyndarnämndens kontroll

Överförmyndarnämndens uppgift är att skydda huvudmannens intressen. Nämnden har därför ett tillsynsansvar över gode män och förvaltare. Överförmyndarenhetens personal arbetar på uppdrag av nämnden.

Som ett led i den kontroll överförmyndarnämnden är skyldig att utföra ska ställföreträdaren ge in en förteckning till överförmyndarenheten, över huvudmannens samtliga tillgångar och skulder när uppdraget påbörjas.

Varje år ska en årsräkning med uppgift om årets samtliga inkomster och utgifter samt tillgångar och skulder vid periodens början och slut inges till överförmyndarenheten. När uppdraget är slutfört ska en sluträkning inges. Kravet på redovisning medför att ställföreträdaren löpande måste bokföra alla transaktioner som utförs för huvudmannen och spara alla verifikationer.

Vissa mer omfattande åtgärder som försäljning av fastighet, avveckling av huvudmannens bostad med mera, kräver särskilt godkännande av överförmyndarnämnden.

En god man eller förvaltare har rätt att erhålla ett skäligt arvode för sitt uppdrag. Arvodet ska normalt betalas av huvudmannen. Vidare information om arvodet till god man och förvaltare finns på Nacka kommuns hemsida.